pasitaikė nemaža juostuotų XVI a. puodų šukių.

Vytautas Kazakevičius

NEOLITO KAPAI PLINKAIGALIO III-VII A. KAPINYNE

Plinkaigalio kapinyne (Kėdainių raj.) ištirti 254 III-VII a. kapai (žr. šios knygos p.52). 1981 m. perkase Nr. 33 rasti kapai Nr. 241 ir 242 skiriasi nuo visų likusių.

Kapas Nr. 241 atidengtas 145 x 90 cm dydžio ir 40 cm gylio duobėje. Duobės pakraščiais, kiek įstrižai, išryškėjo 90 cm ilgio ir 2-3 cm pločio juodos spalvos organinės medžiagos segmentai. Galvūgalyje ir kojūgalyje jų nesimatė. Mirusysis, 30-40 metų amžiaus vyras, paguldytas ant dešiniojo šono sulenktomis ir po smakru pakištomis rankomis bei prie juosmens pritrauktomis kojomis, galva į ŠR. Įkapių nebuvo.

Kapas Nr. 242 atidengtas 65 cm gylyje. Kapo duobės dėmė iš aplinkinės žemės neišsiskyrė. Mirusysis 20-25 metų amžiaus vyras (?) paguldytas ant kairiojo šono, galva į PV. Dešinioji ranka sulenkta smailiu kampu ir padėta ant šlaunies, kairioji - pagulta. Kojos smarkiai sulenktos ir pritrauktos prie krūtinės. Apie griaučius pastebėta daug degėsių ir pelenų. Dešinėje griaučių pusėje, 18 cm nuo pakaušio, rastos dvi titnaginės skeltės 10,5 ir 10 cm ilgio, 2,5 ir 2,2 cm pločio. Titnaginis peilis, aptiktas 10 cm nuo kairiosios kojos kelio sąnario, 5,89 cm ilgio ir 2,35 cm pločio.

Trečio kapo liekanos pastebėtos apie 10 metrų į rytus nuo perkasos Nr. 33. Nustumdytos žemės paviršiuje rastas titnaginis įtveriamasis kirvis keturkampio pjūvio, 6,43 cm ilgio, ašmenų plotis 4,67 cm. Prie jo pastebėta daug žmogaus kaulų trupinių. Laidosena ir kryptis neaiški.

Pagal laidoseną ir dirbinius šie kapai skirtini vėlyvajam

neolitui ir datuotini II tūkstantmečio pr.m.e. pradžia.

Gintautas Česnys

NEOLITINĖS KAUKOLĖS IŠ PLINKAIGALIO

Nesame turtingi akmens amžiaus antropologinės medžiagos, todėl kiekvienas naujas radinys dvigubai brangus ir vertingas. 1981 m. Plinkaigalio kapinyne (Kėdainių raj.) aptikti kapai Nr. 241 ir 242, datuojami vėlyvuoju neolitu (žr. šios knygos p. 15), nusipelno kuo didžiausio dėmesio ir verti to, kad panagrinėtume juos antropologijos aspektu.

Kaukolės buvo subyrėjusios į smulkius lūžgalius, vis dėlto pavyko jas pusėtinai restauruoti, vienos kaukolės (Nr. 242) netgi veidą pasisekė išsaugoti. Sunkumų sukėlė mirusiųjų lyties ir amžiaus diagnostika. Bendras kaukolių masyvumas, labai ryškios smilkinkaulių speninės ataugos vertė įtarti jas priklausius vyrams. Tačiau tie požymiai buvo bene vienintеliai vyriški: detalesnė analizė parodė, kad tokie moteriški požymiai, kaip menkai išvešėjęs tarpantakis (Nr. 241 - 3 balai, Nr. 242 - 2 balai) ir antakių lankai, stati kakta, ryškūs kaktos ir momens gumburai, silpnas pakaušio reljefas (protuberantio occipitalis externa atitinkamai tik 1-2 ir 2 balai), žemas, neišvirtusiais į išorę kampais apatinis žandikaulis abiejose kaukolėse vyrauja. Gaila, kad neišliko dubenkauliai, bet abi kaukolės tenkas laikyti moteriškomis, nepaisant jų masyvumo.

Kaukolės iš kapo Nr. 241 visų siūlių telikę pėdsakai. Detalesnę amžiaus diagnostiką apsunkino tai, kad skliautas buvo sukiužęs ir suklijuotas iš mažų gabalėlių. Išlikę dantys labai nudėvėti. Taigi apytiksliai galime sakyti, kad kaukolė - senos moters (50-55 m. amžiaus).

Kaukolės iš kapo Nr. 242 visos siūlės atviros, tai daro įs-